

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра режисури та хореографії**

Хореографічна культура – мистецькі виміри

Збірник статей
Випуск 6

Упорядник О. А. Плахотнюк

Львів – 2018

УДК: 37; 792, 8; 793. 3

Рекомендовано до друку

Методичною радою кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 23 травня 2018 року)

Редакційна колегія:

Козаренко О. В. – доктор мистецтвознавства, професор, **Чура В. І.** – доктор історичних наук, професор, **Плахотнюк О. А.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії, **Дем'янчук А. Л.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії, **Кундис Р. Ю.** – доцент кафедри режисури та хореографії, **Лань О. Б.** – доцент кафедри режисури та хореографії, **Шім Т. Р.** – доцент кафедри режисури та хореографії.

*Упорядник Олександр Плахотнюк
Дизайн обкладинки Дмитро Топорков*

Хореографічна культура – мистецькі виміри : збірник статей /
упорядн. О. А. Плахотнюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, кафедра
режисури та хореографії, 2018. – Вип. 6. – 241 с.

Наукові статті та тези доповідей за матеріалами щорічної наукової конференції молодих учених, аспірантів, магістрантів та студентів, яку проводить кафедра режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, секція «Хореографічне мистецтво (Хореологія)».

У збірнику висвітлено ключові положення формування хореології в Україні та світі, питання історії, теоретичної спадщини хореографічного мистецтва, методики викладання хореографічних дисциплін, аспекти формування арт-терапії засобами хореографічного мистецтва.

Видання адресоване фахівцям у галузі культури і мистецтва, науковцям, викладачам, аспірантам, студентам закладів вищої освіти та фахівцям хореографічного мистецтва.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилань на них.

Матеріали статей та повідомлень, розміщені до збірника, друкуються мовою оригіналу.

Редакція не завжди поділяє погляди авторів статей.

Закон охороняє права та інтереси авторів статей.

Відтворення, розповсюдження, передрукування та інше

використання статей без згоди авторів (або посилання на авторів) забороняється.

ЗМІСТ

Замлинний Олександр	
Проблематика вибору сюжетної основи для хореографічного твору	5
Кульчицький Юрій	
Дослідження танцю як невербального методу комунікації	11
Байдіна Анастасія	
Танцювальна емпатія як основа у відносинах між виконавцем та глядачем	16
Черниш Дмитро	
Танець – це пульс руху вічного життя	22
Снопик Наталія	
Особливості викладання хореографії дітям з особливими потребами	29
Ромашева Анжела	
Загальна фізична підготовка танцівників у дошкільному віці як спосіб ефективного та безпечного розвитку	39
Драч Тамара	
Альтернативні методики викладання сучасної хореографії в дошкільних навчальних закладах	45
Галета Анна	
Місце народно-сценічного танцю в системі професійної хореографічної підготовки	53
Топоровська Віта	
Педагогічні етапи становлення і розвитку національної школи українського танцю	67
Топорков Дмитро	
Значення музеїв танцю в культурологічному осмисленні хореографічного мистецтва	74
Дявіл Христина	
Українське народне танцювальне мистецтво крізь призму культури національних меншин	79
Марія Майорова	
Творчий розвиток дітей у процесі постановки хореографічного номеру	90
Галюк Інна	
Особливості вивчення allegro у програмі класичного танцю для 4-го року навчання	96
Ковальова Вікторія	
Популярність застосування L-карнітину у спорті та хореографії	108
Лисенко Лілія	
Особливості лексики бродвей-джазу, відмінності від класичного джаз-танцю	114

Андрушко Віра	
Врахування фізично-педагогічного розвитку дітей підліткового віку при вивченні модерн-джаз танцю	121
Захожа Яна	
Засоби сучасної хореографії для розвитку гнучкості спортсменів, які займаються черліденгом	134
Горохівська Уляна	
Танцювальні па класичного танцю у розвитку жвавості, рухливості та спритності роботи ніг танцівника	140
Білоус Аліна	
Феномен соціальних танців	155
Бащенко Катерина	
Бальні танці – це мистецтво, бальні танці – це спорт?	161
Стадник Уляна	
Вплив спортивно-бальних танців в Україні та в світі на здоров'я танцівника та їхнє фінансування	167
Черевата Катерина	
Естетичне виховання особистості у процесі занять в ансамблі бального танцю	172
Маліновський Віктор	
Безперервність життя у постановках Моріса Бежара	178
Шинкарук Ірина	
Кеннет Макміллан – видатний хореограф ХХ століття	184
Гірман Вероніка	
Особливості танцювального виконавства за технікою Марти Грем та Хосе Лимона	190
Грекова Сніжана	
Новаторство Mark Morris Dance Group	200
Новосьолова Марта	
Відомі представники фемінізму в історії хореографічного модерну	204
Вдовиченко Олександра	
Хореографічні зразки втілення твору Олександра Гріна «Пурпурові вітрила»	213
Войтович Аліна	
Найпоширеніші травми танцівника та їх профілактика	219
Тези доповідей	
Литвин Тетяна	
Тенденції розвитку хореографії в Україні початку ХХІ століття	226
Таранціца Ольга	
Значення хореографії для загального розвитку дитини	231

12. Голдрич О. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю / О. Голдрич. – Львів : Край, 2003. – 160 с.
13. Єльохіна О. Проблеми розвитку танцювального мистецтва України. Період Київської Русі / О. Єльохіна. – Київ : Край, 1996. – 25 с.
14. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю / Є. Зайцев. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 416 с.
15. Зацепина К. Народно-сценический танец / К. Зацепина, А. Климов, К. Рихтер, Н. Толстая, Е. Фарманянц. – Москва : Искусство, 1976. – 212 с.
16. Орієнтовані навчальні програми та методичні рекомендації з хореографії (з досвіду роботи школи народного танцю «Серпанок» Центру творчості дітей та юнацтва Галичини). – Львів : Край, 2008. – 171 с.

Дмитро ТОПОРКОВ

студент II курсу кафедри культурології та кіно-телемистецтва інституту культури і мистецтв Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Полтава).

Науковий керівник

кандидат філософських наук, доцент **Т. В. Шелупахіна**

ЗНАЧЕННЯ МУЗЕІВ ТАНЦЮ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Розглянуто роль Музею історії українського хореографічного мистецтва у процесах збереження та демонстрації архівних документів, сценічних костюмів та сценографії хореографічних вистав, особистих речей провідних митців танцю. Значення музею у культурологічному осмисленні хореографічного мистецтва, аналіз значущості розвитку та становлення танцювальної культури.

Ключові слова: музей, танець, хореографія, музей танцю, ансамбль танцю.

D. Toporkov

The significance of dance museums in culturological comprehension of choreographic art

The role of the Museum of History of Ukrainian Choreographic Art in the process of preservation and demonstration of archival documents, stage costumes and scenography of choreographic performances, personal matters of leading dance artists is considered. The significance of the museum in culturological comprehension of choreographic art, analysis of the significance of development and the formation of dance culture.

Keywords: museum, dance, choreography, dance museum, dance ensemble.

Вважається, що культура сучасного людства досягла свого певного рівня розвитку, складної розгалуженості та комплексності. Невід'ємною і

досить потужною її частиною є мистецтво танцю. Про грандіозність та різноманітність останнього було написано, відзнято та оспівано колосальну кількість праць, що по-різному дотичні до цього величного та вічного мистецтва танцю... Проте, як це не дивно, музеїв присвячених танцю у світі існує вкрай мала кількість. Це може шокувати, але їх всі можна перелічити по пальцях! Якимось не відповідає такій колосальній ролі танцю у культурі сучасного світу така мізерна кількість музеїв танцю, порівняно з музеями інших видів мистецтв. Якщо живопис, наприклад, можна впевнено визначити і чітко зрозуміти що він собою являє, спираючись на чисельні зразки у тисячах більш-менш розвинутих містах і поселеннях світу, то про танець такого сказати аж ніяк не можна. Ми бачимо його красу, неперевершеність та масштабність у постійних виступах на сценах, арт-майданчиках та карнавалах, але він, нібито, постійно розчиняється в нашій уяві... як марево...

Основною метою (в культурологічному значенні) всіх без винятку музеїв світу є демонстрація факту присутності, а також популяризація певного виду мистецтва, певної теми. Інакше кажучи, вплив будь-якого виду мистецтва (в тому числі і танцю) на розвиток і становлення світової культури прямо пропорційний рівню його популяризації, кратному кількості і масштабності об'єктів цього виду мистецтва для демонстрації. На мою думку, це є основою основ справедливого визнання значення певного виду мистецтва, такого як мистецтво танцю.

На щастя, в нашій країні існує такий рідкісний музейний напрям, де віддзеркалюється танцювальна культура України та дотичні до неї види мистецтв. Доказом цього є наявність та успішне функціонування вже не перший рік Музею історії українського хореографічного мистецтва, що у Кіровоградській області, Кіровоградського району, с. Миколаївка. Музей був заснований у недалекому 2004 р. як відділ обласного краєзнавчого

музею на території державного заповідника-музею І. Тобілевича (Карпенка-Карого) «Хутір Надія» [1].

Музей історії українського хореографічного мистецтва розвивається, і зусиллями колективу спрямований на всебічне та повне висвітлення історії народного танцювального мистецтва й ознайомлення з продовжувачами традицій основоположників українського народного сценічного танцю.

У теперішній час музейне зібрання налічує понад 4 800 одиниць зберігання. Основу фондової збірки становлять матеріали, які протягом тривалого часу збирали заслужені працівники культури України лауреат обласної краєзнавчої премії ім. В. Ястребова, автор книг «Степова Терпсихора», «Там, де “Ятрань”...» Б. Г. Кокуленко та керівник заслуженого ансамблю народного танцю України «Ятрань» В. С. Босий [2; 3]. Активну участь у створенні музею та наповненні його колекції взяли також народний артист України, засновник ансамблю «Ятрань» та академічного театру народної музики, пісні і танцю «Зоряни» А. М. Кривохижа; Герой України, Народний артист України та Росії, генеральний директор-художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського, академік, професор, голова Національної хореографічної спілки України М. М. Вантух; Народний артист України, проректор Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, професор, директор обласного загальноосвітнього навчально-виховного комплексу гуманітарно-естетичного профілю (гімназія-інтернат-школа мистецтв), художній керівник хореографічного ансамблю «Пролісок» А. Є. Коротков; народна артистка України художній керівник академічного театру народної музики, пісні і танцю «Зоряни» А. М. Червінська, завдяки їм діапазон зібраних резервів музею значно розширився.

Фонди музею складають документи, фото, афіші та програми виступів, газетні та журнальні матеріали, оригінальні предмети, зокрема танцювальні костюми, нагороди та сувеніри з багатьох країн світу, пов'язані з широкою гастрольною діяльністю заслуженого ансамблю народного танцю України «Ятрань» та академічного театру народної музики, пісні і танцю «Зоряни».

У 2007–2008 рр. перебудовано експозицію з використанням нових надходжень на основі концепції, створеної завдяки порадам відомих хореографів. У 6 експозиційних залах музею задумано і вже частково представлено музейними матеріалами такі розділи: театр корифеїв та зародження українського сценічного танцю; перший тріумф українського танцю у світі (1935 р., м. Лондон); професійні хореографічні колективи України від П. Вірського дотепер; заслужені самодіяльні колективи українського танцю в Україні; український танець за кордоном, колективи української діаспори; найкращі хореографічні школи України; діяльність Національної спілки хореографів України та її осередків на місцях [4].

Завдяки надісланим у 2008 р. матеріалам від Державного Гуцульського ансамблю пісні і танцю (м. Івано-Франківськ), фольклорно-хореографічного ансамблю «Славутич» (м. Дніпропетровськ), Державного заслуженого Закарпатського народного хору (м. Ужгород), заслуженого ансамблю танцю України «Юність» (м. Львів), заслуженого ансамблю танцю України «Юність Закарпаття» (м. Ужгород), у музеї є більше можливостей дізнатися про професійні та заслужені самодіяльні колективи українського танцю в регіонах України.

Для показу розвитку українського танцю за кордоном, колективом музейного закладу проводиться значна робота зі встановлення творчих зв'язків з діаспорою. За період 2007–2008 рр. надійшли матеріали з Канади, США (Філадельфії), що дають можливість ознайомитися з

колективами, які пропагують українське танцювальне мистецтво за межами нашої країни.

Музей постійно отримує нові цікаві надходження – як від закладів, колективів і окремих осіб в Україні, так і з-за кордону – у 2008 р. передано матеріали про ансамбль народного танцю «Черемош», який створено при музеї народної культури у Венгожеві (Польща), а під час свого відвідання музею художній керівник зразкового ансамблю народного танцю «Северное сияние» Губкінської школи народного танцю (м. Губкінськ, Ямало-Ненецький автономний округ, Тюменська область, Росія), головний балетмейстер, заслужений працівник Росії, заслужений працівник України Олександр Іванович Гулак передав матеріали про сольований ним ансамбль.

Відомо, що співробітники музею проводять роботу зі забезпечення музею методичною літературою та літературою з теорії та розвитку хореографії, яку, в тому числі, використовують в експозиції.

Щорічно створюється нова тимчасова експозиція, яка щоразу викликає неабияку зацікавленість як у професійних хореографів, так і у туристів, як з самої України, так і з інших країн світу. Тобто, зусиллями адміністрації музею та зацікавлених арт-осередків здійснюється всебічна популяризація хореографічної складової мистецтва танцю та демонстрація його величезного значення і впливу на розвиток всієї світової культури.

Отже, головною роллю цього музею хореографічного напрямку є збереження та демонстрація архівних документів, сценічних костюмів та сценографій хореографічних вистав, особистих речей провідних митців танцю, що засвідчує значущість розвитку та становлення танцювальної культури. Також такого гатунку музеї постають Центрами освіти і навчання для молодих спеціалістів у галузі хореографічних мистецтв. Окрім того, музеї надають можливості для адаптації себе (розкриття свого творчого потенціалу) у великому об'ємі мистецьких професій.

Підсумовуючи міркування про вплив музеїв танцю на формування значення узагальненого хореографічного мистецтва у глобальному культурному процесі, потрібно зазначити, що наявність чи відсутність подібних музеїв аж ніяк не позначиться на розвитку і становленню самого танцю загалом (та хореографії зокрема) як виду мистецтва. Але велике значення функціонуючий музей танцю матиме у популяризації та формуючому впливі цілісності хорологічної думки на вектор розвитку всієї глобальної культури людства. Іншими словами, зусилля всіх окремих особистостей, дотичних до становлення та функціонування хореографічних музеїв світу більш ніж виправдані.

Список використаної літератури

1. Музей історії українського хореографічного мистецтва – відділ Кіровоградського обласного краєзнавчого музею. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kokm.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=162&lang=ua – заголовок з екрану.
2. Кокуленко Б. Актуальні проблеми теорії та історії танцювального мистецтва на Кіровоградщині «Там де “Ятрань”...» : зб. наук. праць Бориса Кокуленка. – Кіровоград : КНТУ, 2013. – 440 с.
3. Кокуленко Б. Степова терпсихора / Б. Кокуленко. – Кіровоград : Степ, 1999. – 213 с.
4. Музей історії українського хореографічного мистецтва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prostir.museum/ua/file/683> – заголовок з екрану.

Христина ДЯВІЛ

студентка III курсу «Хореографія» кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв

Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії О. А. Плахотнюк

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО КРИЗЬ ПРИЗМУ КУЛЬТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Викладено розвиток українського народного танцю та його взаємовплив з хореографією народів, які мешкають в Україні. Безпосередній вплив українського народного танцю на формування танцювальної культури. Досліджено танці національних меншин України та їх інтеграцію в культуру українського народу.

Хореографічна культура – мистецькі виміри : збірник статей / упорядн. О. А. Плахотнюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, кафедра режисури та хореографії, 2018. – Вип. 6. – 241 с.

*Упорядник Олександр Плахотнюк
Дизайн обкладинки Дмитро Топорков*

Друк – ФОП Муха Ю. М.
79000, Львів, Дорошенка, 24
Свідоцтво фізичної особи-підприємства В02 №965799.
тел. 096-457-40-93